

Мамонова Г. В.

к.ф.-м.н., доцент

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

Попович Л. О.

аспірантка

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ НА РОЗВИТОК ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні гостро постає питання дослідження напрямів підвищення ефективності використання бюджетних коштів на фінансування закладів вищої освіти, оскільки бюджети навчальних закладів є досить обмеженими, переважним чином, фінансування здійснюється за рахунок держави

Так, дослідженню цих питань присвятили праці вітчизняні вчені: Т. Боголіб, Л. Іщук, І. Лютий, В. Куценко, В. Кремень, Ю. Семенець та інші.

Мета дослідження – розробити формулу розрахунку коефіцієнту ефективності використання бюджетних коштів закладами вищої освіти.

Питання щодо фінансування закладів вищої освіти сьогодні є дуже важливими. Від того на скільки правильно побудувати цю систему, значною мірою залежатиме ефективне функціонування всіх навчальних закладів. Варто зазначити, що немає єдиного підходу до оцінювання ефективності використання коштів державного бюджету, у зв'язку з цим сучасні економісти оцінку ефективності державного бюджету здійснюють за окремим показниками. Але вибір цих показників, критеріїв їх оцінки, визначення ваги окремого показника у загальній їх кількості часто має суб'єктивний характер [1].

Основними показниками ефективності витрачання коштів закладами вищої освіти, на нашу думку, є позитивна динаміка таких показників: штатна чисельність професорсько-викладацького складу, кількість докторів та кандидатів наук, кількість захищених докторських та кандидатських дисертацій, загальна кількість студентів, кількість студентів-іноземців, кількість студентів, які стали переможцями на II етапі Всеукра-

їнської студентської олімпіади та II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, кількість надрукованої продукції, кількість цитування, індекс Гірша. У попередніх дослідженнях [2] було здійснено аналіз вищезазначених показників.

Враховуючи прямий і зворотній зв'язок між показниками діяльності в освітній сфері та ефективністю можемо запропонувати формулу (1) розрахунку порівняльного коефіцієнта ефективності розподілу бюджетних коштів:

$$K_{ef} = P_{ш.п.} \times P_{к.д.н.} \times \exp(\% Z_{к.д.д.}) \times P_{к.ст.} \times P_{к.ст.ін.} \times \exp(\% Ч_{п.о.к.}) \times P_{д.п.} \times P_{цит.} \times Ч_{h-інд.}, \quad (1)$$

де $P_{ш.п.}$ – ріст числа штатних працівників, $P_{к.д.н.}$ – ріст числа кандидатів і докторів наук, $Z_{к.д.д.}$ – кількість захистів кандидатських і докторських дисертацій, $P_{к.ст.}$ – ріст кількості студентів, $P_{к.ст.ін.}$ – ріст кількості студентів-іноземців, $Ч_{п.о.к.}$ – частка кількості студентів, які стали переможцями II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади та II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт від загальної кількості студентів у закладі вищої освіти, $P_{д.п.}$ – ріст кількості друкованих праць, $P_{цит.}$ – ріст числа цитувань, $Ч_{h-інд.}$ – частка показника закладу вищої освіти «індекса Гірша» від максимального значення показника серед закладів вищої освіти у відповідному періоді. Такі показники як відсоток кількості захистів кандидатських і докторських дисертацій та частка кількості студентів переможців олімпіад та конкурсів враховуються у запропонованій формулі з використанням експонентної функції. Властивості даної функції дозволяють найкращим чином врахувати вплив чинників на досліджувані показники [3].

Результати розрахунку порівняльного коефіцієнта ефективності витрачання бюджетних коштів України на розвиток закладів вищої освіти у 2016 році відображено на рис. 1. З рисунку видно, що найефективніше бюджетні кошти витрачалися у КНЕУ імені Вадима Гетьмана. Їх ефективність становила 1,5335. Найменший коефіцієнт ефективності становить 0,0743. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка бюджетні кошти витрачалися найменш ефективно.

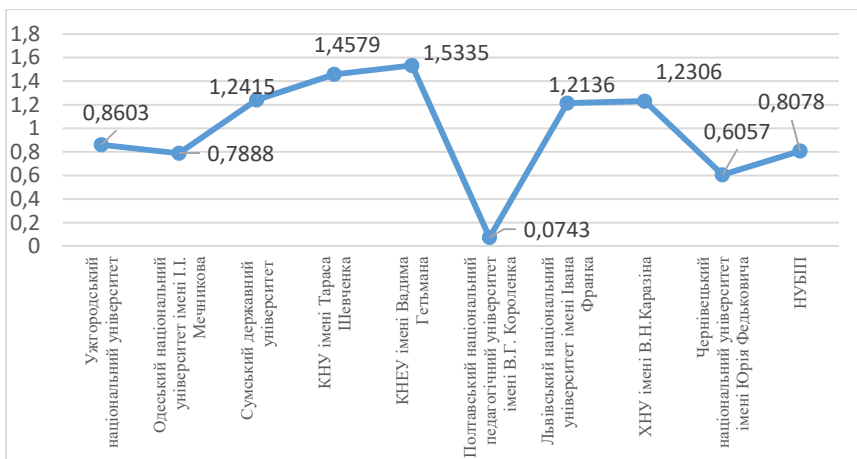

Рис. 1. Порівняльний коефіцієнт ефективності витрачання бюджетних коштів України на розвиток закладів вищої освіти протягом 2016 р.

Джерело: побудовано авторами

Результати розрахунку порівняльного коефіцієнта ефективності витрачання бюджетних коштів України на розвиток закладів вищої освіти у 2017 році відображено на рис. 2.

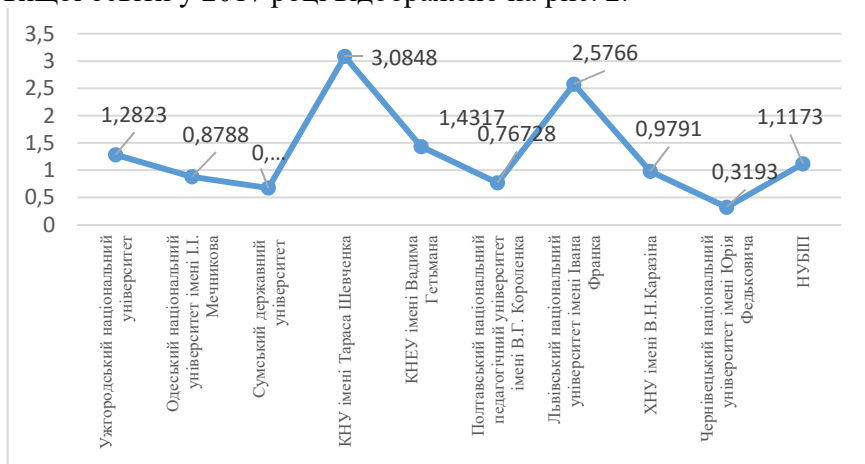

Рис. 2. Порівняльний коефіцієнт ефективності витрачання бюджетних коштів України на розвиток закладів вищої освіти протягом 2017 р.

Джерело: побудовано авторами

З рис. 2 видно, що найефективніше бюджетні кошти витрачалися у КНУ імені Тараса Шевченка. Їх ефективність становила 3,0848. Найменший коефіцієнт ефективності у 2017 році становить 0,3193. Цей коефіцієнт показує, що в 2017 році у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича бюджетні кошти витрачалися найменш ефективно.

Таким чином, проведений аналіз ключових показників освітньої сфери за останні роки свідчить про відносно стабільні результати діяльності. Однак, в умовах євроінтеграційних трансформацій в освітній сфері, ключовою проблемою є недостатність фінансових ресурсів на повноцінне здійснення діяльності закладами вищої освіти. Необхідним є пошук нових джерел фінансування освітньої сфери, а не лише тільки отримування бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Мамонова Г. В. Ефективність використання бюджетних коштів на розвиток соціальної сфери / Г. В. Мамонова, І. Г. Канцур // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Економіка. – 2014. – Вип. 3. – С. 95-99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuес_2014_3_23.
2. Мамонова Г. В. Ефективність фінансування закладів вищої освіти / Г. В. Мамонова, Л.О. Попович // Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. – 2018. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_20.
3. Мамонова Г.В. Ефективність видаткової частини бюджету України / Г.В. Мамонова, К.Д. Салямон-Міхєєва// Актуальні проблеми економіки. – 2011. №2 (116). – С. 147-153.
4. Порівняльний аналіз інституційної архітектури бюджетних систем: світовий досвід та Україна : монографія / Н. Ю. Рекова, І. Л. Долозіна, К. Є. Мойсеєнко та ін.; за заг. ред. проф. Н. Ю. Рекової – Покровськ : ДВНЗ «ДонНТУ», 2017. – 264 с. – Режим доступу: http://ea.donntu.edu.ua/jsui/bitstream/123456789/28904/1/202017_1%20%282%29%20%286%29.pdf.